

DUK. Kaip įgyvendinti teisę būti pamirštam, kai asmens duomenys tvarkomi atsarginėse kopijose?

2026 m. gegužės 7 d.

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – VDAI) sulaukia organizacijų klausimų dėl teisės būti pamirštam, kai asmens duomenys tvarkomi atsarginėse kopijose. Siekdama padėti duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams tinkamai vykdyti jiems pagal [Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą](#) (toliau – BDAR) kylančias pareigas bei aiškiau suprasti taikomus reikalavimus, VDAI atkreipia dėmesį į aptariamą atvejų aktualius pagrindinius aspektus.

Teisė reikalauti ištrinti duomenis („teisė būti pamirštam“) – duomenų subjekto teisė, įtvirtinta BDAR 17 straipsnyje, kuria vadovaujantis asmuo turi teisę reikalauti, kad duomenų valdytojas nepagrįstai nedelsdamas ištrintų su juo susijusius asmens duomenis, o duomenų valdytojas yra įpareigotas nepagrįstai nedelsdamas ištrinti asmens duomenis BDAR 17 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais.

Pastebėtina ir tai, kad teisė būti pamirštam nėra absoliuti teisė, t. y. kad turi būti saugomos ir kitos teisės bei įgyvendinamos nustatytos pareigos, todėl ši teisė gali būti neįgyvendinta, jei yra bent viena aplinkybė, nustatyta BDAR 17 straipsnio 3 dalyje.

Ar teisė būti pamirštam taikoma, jei duomenys tvarkomi atsarginėje kopijoje?

Taip, teisė būti pamirštam taikoma ir darant atsargines kopijas (angl. *back-ups*), tačiau jos įgyvendinimas gali būti sudėtingesnis. Atsarginės kopijos yra skirtos užtikrinti duomenų saugumą, suteikia galimybę duomenis atkurti įvykus incidentams (pvz., įvykus kibernetinėms atakoms, sistemų sutrikimams ar kt.). Ne visada techniškai įmanoma nedelsiant pašalinti pavienius duomenis iš atsarginių kopijų, ypač kai atsarginė kopija turi būti išsaugota nepakitusi. Tokiais atvejais svarbu, kad organizacija užtikrintų teisės būti pamirštam įgyvendinimą kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, ištrindama duomenis iš aktyvių informacinių sistemų, registruodama duomenų subjektų prašymus dėl teisės būti pamirštam įgyvendinimo ir užtikrindama, kad jų pagrindu duomenys būtų ištrinti, jei atsarginė kopija esant reikalui būtų atkurta ir pan.

Taigi, nors atsarginių kopijų tvarkymo ypatumai gali lemti tam tikrą techninį vėlavimą, tai neatleidžia duomenų valdytojo nuo pareigos užtikrinti, kad teisė būti pamirštam būtų įgyvendinta kuo efektyviau ir laikantis BDAR reikalavimų.

Kodėl ne visada galima iš karto ištrinti duomenis iš atsarginių kopijų?

Atsarginė kopija dėl techninių priežasčių gali būti saugoma tik kaip vientisa. Dėl šios priežasties:

- gali būti sudėtinga pakeisti tik dalį duomenų nepažeidžiant kopijos struktūros;
- duomenų keitimas gali kelti riziką atsarginės kopijos vientisumui ir patikimumui;
- kai kurios sistemos (ypač senesnės ar didelės debesijos infrastruktūros) techniškai apsunkina selektyvų duomenų ištrynimą.

Kaip tokiu atveju užtikrinama teisė būti pamirštam?

Organizacijos turėtų:

- turėti aiškias ir veiksmingas procedūras, užtikrinančias duomenų subjektų prašymų dėl duomenų ištrynimo registravimą ir stebėjimą;
- užtikrinti, kad atstačius duomenis iš atsarginių kopijų, duomenų subjektų prašymai būtų įgyvendinti;
- kiek įmanoma greičiau pašalinti duomenis iš aktyvių informacinių sistemų;
- nustatyti konkrečius saugojimo terminus, kuriems suėjus atsarginės kopijos būtų automatiškai ištrinamos.

Per kiek laiko turi būti įgyvendintas duomenų subjekto prašymas ištrinti duomenis?

Pagal BDAR duomenys turi būti ištrinti „nepagrįstai nedelsiant“. Tačiau atsarginių kopijų atveju šis terminas gali būti vertinamas atsižvelgiant į technines galimybes, jei organizacija gali pagrįsti, kodėl ištrynimasis negali būti atliktas iš karto, t. y. nepagrįstai nedelsiant.

Kokios praktikos laikomos tinkamomis?

Gerosios praktikos pavyzdžiai:

- saugiai ir laikantis vidaus procedūrų taikyti duomenų ištrynimo (sunaikinimo) standartus;
- tikrinti, ar duomenys iš tikrųjų buvo ištrinti, ir tai dokumentuoti;
- vietoj ištrinamų duomenų naudoti anonimizuosius ar atsitiktinius simbolius;
- užtikrinti, kad atsarginės kopijos būtų prieinamos tik ribotam asmenų ratui.

Kokios dažniausios problemos kyla praktikoje?

- Nėra aiškių procedūrų, kaip vykdyti duomenų subjektų prašymus dėl duomenų ištrynimo iš atsarginių kopijų.
- Per didelis pasiklojimas automatiniu ištrynimu ar bendrais saugojimo terminais.
- Rankinis procesas dažnai yra lėtas ir paprastai imlus ištekliams.
- Sudėtingumas dirbant su senomis ar didelės apimties informacinėmis sistemomis.

Ką turėtų padaryti organizacija, kad laikytųsi reikalavimų?

Organizacija turėtų:

- įsivertinti technines galimybes ir rizikas;
- parengti aiškias vidaus taisykles;
- užtikrinti skaidrumą ir atskaitomybės principo įgyvendinimą;
- gebėti pagrįsti savo (ne)atliktus veiksmus.

Kita naudinga informacija

Plačiau apie teisės būti pamirštam įgyvendinimą skaitykite: [Europos duomenų apsaugos valdybos \(EDAV\) 2026 m. vasario 10 d. priimtoje ataskaitoje dėl duomenų valdytojų veiksmų įgyvendinant teisę būti pamirštam \(BDAR 17 straipsnis\)](#).
